

Szakadékok - Els? válasz TGM levelére

2009 június 22. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

• [0](#)

értékelve

Még nincs

Mérték

"A nyílt levelek rendszerint nem annak szólnak, akit megszólítanak. E különös m?faj rejtett célja szinte mindig az, hogy az adott politikai er?térben kijelölje a levél írója és címzettje közötti távolságot. " - Körmendy Zsuzsanna válasza Tamás Gáspár Miklós levelére.

Kedves Tamás Gáspár Miklós!

A nyílt levelek rendszerint nem annak szólnak, akit megszólítanak. E különös m?faj rejtett célja szinte mindig az, hogy az adott politikai er?térben kijelölje a levél írója és címzettje közötti távolságot. Egy héttel ezel?tt Levél a jobboldalnak címmel egy hosszabb írást olvashatott Önt?l a Magyar Nemzet olvasótáborra. Rögtön az els? bekezdésben sietett leszögezni, hogy nem azért ír a jobboldalnak, hogy békét kössön, rokonszenvet sem kíván ébreszteni maga iránt, s jó pontokat sem akar szerezni „a küszöbönálló hatalomváltás el?tt”. Ezekkel senki nem gyanúsította Önt: írásaiból eddig sem lógott ki a jobboldali rokonszenv iránti igény lólába. „Azért írok, mert szerintem meg kellene beszélnünk egyet s más” – így kezdte, s ez biztatóan hangzott, mint egy szívélyes meghívás. Ekkor még nem tudtam, hogy levelének olvasása közben hamarosan úgy érzem magamat, mint La Fontaine meséjében a golya, akit a róka vacsorára hívott. A vendégség tiszteletére szépen fölöltöztem, leültem a terített asztalhoz, tudtam, hogy vendéglátóm nem akárki, trakta lesz itt, talán nem is csak filozófiai. De ahogy a menüt, pardon, az Ön levelét tanulmányoztam, s láttam, már a második hasámban rákanyarodott a fasizmus témájára, s attól kezdve csak úgy záporoztak a „posztfasizmus”, „mai fasizmus”, „nácizmus”, „fasiszta és náci szimpátiák”, „fasiszta és náci pártok”, „fasizmus leküzdése”, „egykori és mai fasizmus” és hasonló kifejezések, egyszerre rádöbbsentem: lapostányért kaptam.

Próbáltam fölcsipegetni a lapostányérról egy-két répaszeletet, de cs?röm minduntalan beleakadt a tányéromra b?ségesen adagolt horogkereszt alakú bet?tésztába. Már nem is voltam éhes. A szalvéta mellett megláttam egy aranypapírba csomagolt leveskockát, mellette forró vizet egy bádogcsajkában. Úgy döntöttem, ellátom magamat a sajátos vendégségben: összelötybölök magamnak valami levesfélét, a magas perem? csajkából remekül fogok táplálkozni, s közben megpróbálok választ keresni néhány Ön által érintett kérdésre.

Levelét saját baloldaliságának jellemzésével kezdi. Tömör megfogalmazásokat csomagoltam ki az aranypapírból, értékeltem azt az ideológiai leveskocka-s?rítményt, amellyel saját baloldaliságát meghatározta. Mindent megtaláltam benne. Sót, borsot, marxizmust, liberalizmust, hatvannyolcas eszmeiséget, szárított zellert, Kommunista kiáltványt, katakombákba kényszerült kora keresztény tanokat, melegpártiságot, fokhagyma-granulátumot. Közelebb húztam a csajkát, és nehéz szívvel az éled? fasizmus forrón g?zölg? vizébe dobtam a leveskockát. Áldozat nélkül nincsen párbeszéd. Tudom, Ön ennek nem örül, de voltak pillanatok, mikor úgy éreztem, elemzésében kis változtatással a Fidesz programját olvasom. Ez sokaknak túl abszurd lehet, déj? vu érzésemet illik bizonyítani, idézek tehát: „élesen ellenezzük, elutasítjuk a neokonzervatív-neoliberális politikát folytató, »balközép« kormánykoalíció ortodox monetarista, egyensúlyi, »kínálati oldali« gazdaság- és társadalompolitikáját”, majd máshol leszögezi, hogy nem hisz a magyar gazdaság „t?kevonzó” képességének mítoszában, „amely szerint a reáljövedelmek alacsonyan tartása, a t?ke adóinak csökkentése, a fogyasztási adók emelése Magyarországra hozza a transznacionális t?két, amely majd munkahelyeket »teremt«”. Ez a szociális felháborodástól izzó szöveg akár így is folytatódhatna: „Az új arisztokrácia a szociális piacgazdaság helyett a neoliberális politika felé fordult, amely ugyan nem juttatta tulajdonhoz a szocialista rendszer függ?ségéb?l kiszabadult tömegeket, de most mégis minden felel?sséget a piacra hárít, az öngondoskodást isteníti. Vagyis ma minden felel?sséget a tulajdonnal nem rendelke?, nincstelen, kiszolgáltatott emberek tömegeinek kellene vállalniuk.”

Kissé gonosz játékot játszottam, elismerem, ugyanis az utóbbi mondatok nem az Ön leveléb?l, hanem Orbán Viktor két évvel ezel?tti könyvéb?l valók. Mentségem, hogy mindaz, amit Ön kijelent a mai kormány és a mai állapotok ellen, kilencven százalékban a Fidesz jól ismert álláspontja, méghozzá nem is a legfrissebb: hosszú évek óta ezt mondják. Rajtuk kívül közgazdászok egész csapata van hasonló véleményen, pártvonzalmaktól függetlenül. Ön csak egy baloldali napilapban adhatja el? társadalomjobbító eszméit nóvumként. Konzervatív sajtóorgánumban, leszámítva a túlhangsúlyozott melegpártiságot, és kicserélve a házimunkát vég? asszonyoknak járó bér elegánsan hangzó „wages for housework” megnevezését „f?hivatású anyaságért járó fizetésre”, az Ön követeléseinek zöme rég része a jobboldal programjának.

Emlékezetem szerint a családtámogatás, a gyés, a gyed megkurtítása, a szocpol elvétele ellen a jobboldal tiltakozott. Lehet, hogy mi nem „globális közjavaknak” neveznénk a vizet, a leveg?t és az energiát, de azzal Ön nekünk semmi újat nem mond, hogy (autentikus baloldaliként) kivonná ezeket a közjavakat „a piac fönnhatósága alól”. Ha nem feszítené Önt az elfogultság, akkor összevetette volna, mi mindent adtak el az energiaszektorból a szocialista kormányok, és mit próbált megtartani, visszaszerezni véres verítéssel (például az állami részvények megtartásával és számszer? növelésével a Molnál) a polgári kormány. Magyarországon egyre többen látják, hogy a mai jobboldal a kormányzati baloldalnál jóval „baloldalibb”, s ebb?l fakadóan egy sor, a gazdaságot érint? társadalmi kérdésben az Önéhez igen hasonló állásponton van. Elismerem, az „ortodox monetarizmus” nem

egészen azonos a „piaci dogmával” – de a pénzvilág istenítésének elutasítása révén azért mégiscsak van valami közös a két álláspontban.

Látja, igyekszem észrevenni azt, ami kívánságainkban, egy felel?s kormánnyal szembeni elvárásainkban közös. Úgy gondolom ugyanis, az eszmeecserék természetéb?l adódik, hogy ha a felek között nincsen semmi közös alap, akkor a diskurzus mindössze hívságos demonstráció marad. Ön hangsúlyozza, hogy személyében nem olyan baloldalt tisztelhetünk, mint akik ma a kormányrúdnál vannak, és liberális elvei sem azoknak az elvei, akiket most pártként éppen elfújta a szél. De az a tapasztalatom, hogy az öndefiníció nem elég szellemi-ideológiai körvonalaink megrajzolásához. A világ is meghatároz bennünket. Annak alapján, hogy mikor mit mondunk, mit teszünk, van-e képességünk a jelenségek fölismerésére, vagy csak a címkézésére futja, tudunk-e figyelni a valóságra, elég tanulékonyak vagyunk-e. Elveinket, hitünket, ha van, következetesen képviseljük-e, vagy cikcakkban szlalomozunk eszmék és lejárt szavatosságú ideológiák között. Azzal a baloldallal, amelyhez Ön tartozik, két f? bajom van. Az egyik az, hogy retorikájával, jobboldal-ellenességével az egyébként támadás alá vett neoliberális elveket valló kormányok céljait segíti. De ennél is súlyosabbnak érzem, hogy ez a baloldal politikai er?ként egyszer?en nem létezik. Emlékszik még a „létez? szocializmus” szókapcsolatra? Akik kitalálták a szocializmushoz ezt a jelz?t, beismerték, hogy a marxista ideológusok képzeletében él? szocializmusnak és a keleti tömbben regnáló társadalmaknak semmi közük egymáshoz. Lehet, hogy a „létez? szocializmus” (magyarán: diktatúra) analógiájára be kellene vezetni a „létez? baloldal” fogalmát is? Ma a „létez? baloldal”: a milliárdosok maffiaszövetsége. Ha nincs igazam, akkor mutasson egyetlen hazai pártot, amely az Ön által jellemzett „autentikus baloldaliságot” legalább nyomokban képviseli, érvényre juttatja, és híveket tud hozzá szerezni.

Ön szerint „a radikális baloldal szembeszök?en vonakodik attól, hogy hatalmat szerezzen, és megváltoztassa a világot” (Népszabadság, június 12.). Nem inkább fordítva van a dolog? Hogy az Ön által radikális baloldalnak nevezett zárt társaság olyannyira elszigetelt, hogy néhány hatvannyolcas veteránon kívül nem hisz nekik senki, és támogatottság híján nem érdemes hatalomra törni? Én még nem láttam olyan radikális baloldalt (segítsen nekem, ha tud ilyet a történelemb?!!), amely ne akarta volna megszerezni a hatalmat. Ha mégis akadna ilyen társaság, el?bb-utóbb kiderül a tagjairól, hogy vagy nem voltak radikálisak, vagy nem voltak baloldaliak, vagy nem vonakodtak a hatalom megragadásától. Ön szomorú attól, hogy ezt az úgymond radikális baloldalt az emberek „nem támogatják, mert célkit?zéseik nem tetszenek reálisnak”. Tudja, a baloldallal, amíg nem lövet, gyakran el?fordul, hogy nem támogatják. De ez miért olyan meglep?? A történelemben volt már egy-két tragikus kísérlet radikális baloldali csoportok életidegen célkit?zéseinek megvalósítására, és a tömegek ott sem álltak glédába, amint azt a letartóztatások hatalmas száma bizonyította.

Egy nyilatkozata szerint a baloldal azért van válságban egész Európában, mert „nem merte kikezdeni a rendszert” (Nap-kele, június 8.). Mármint a polgári rendszert. Továbbá azt állította, „rengeteg ember gondolja azt, hogy a t?kés rendszer és a polgári demokrácia, az nem jó, elavult, vége van, és vár valakire, aki végre er?teljesen, ?szintén és keményen szemben áll a rendszerrel. Ha ez nem jön baloldalról, hát akkor el fogja fogadni jobboldalról.” Ezzel az Ön baloldalisága és a jobboldaliság közt a legmarkánsabb különbséghez érkezünk. Hogy is fogalmazott? „A polgári demokrácia, az nem jó.” Tudja, mit mond erre egy mérsékelt jobboldali? Azt, hogy a polgári demokrácia, az jó lenne. Mert ami most van, az sajnos nem az. Magyarországon az egész jobboldal a m?köd? polgári demokráciáért küzd, s esze ágában sincs megdönteni a kétségkívül felemásan megvalósult polgári rendet. Ön valósággal feljajdult, mid?n észlelte, hogy sorra elbuktak a korábban szocialista „vörös fellegvárak”, Miskolc, Salgótarján. De abban azért ne legyen olyan biztos, hogy akik a jobboldalra voksoltak, azok „szemben álltak a t?kés rendszerrel és a polgári demokráciával”. Nem az a valószínűbb, hogy ?k nem a polgári demokráciával, hanem a milliárdos szocialisták népnúzó programjával állnak szemben? Miért tesz úgy, miért beszél Ön úgy, mintha nekünk, magyaroknak az lenne a legf?bb bajunk, hogy unjuk a fél évszázada jól m?köd? polgári demokráciát? Hiszen nem volt benne részünk soha! Ami itt az elmúlt fél évszázadban m?ködött, az a besúgóhálózat volt. Amit itt demokráciának neveztek, az diktatúra volt. Amir?l azt hittük, polgári, az posztkommunista volt. S az a kevés, ami itt tényleg polgári volt, azt Önök lefasisztázták.

Miért hagyta ki leveléb?l azt, amit a Népszabadságban skrupulusok nélkül megírt? Hogy a jobboldal, amikor „védelmet ígér a még dolgozóknak a már nem dolgozókkal, a munkára képtelenekkel és a bémunkarendszerbe beilleszthetetlen populációkkal szemben... ezt a különbséget erkölcsi és biopolitikai (»faji«) alapon szilárdítja meg”. Udvariasságból nem írta le nekünk, hogy véleménye szerint a jobboldal erkölcsi alapon szelektál az aktív dolgozók és a munkanélküliek, munkára képtelenek közt, s a különbséget „faji alapon” er?síti meg? Nem viszi Ön túlzásba az érzékenységünkre való vigyázást?

Onnan, amit Ön a jobboldalról állít, valóban csak egy lépés a fasizmus. A problémát az jelenti, hogy az a fasizmus, amelyr?l Ön beszél, nem a jobboldali attit?dben, hanem leginkább a doktriner liberális gondolkodásban van

megszilárdulva. Ott fixálódott. Reménytelenül. A magyar valóságban pedig egészen más – egyébként szintén rendkívül súlyos és aggasztó – tendenciák vannak. Van George Orwellnek egy briliáns esszéje a nyelvi és gondolati restségről (A politika és az angol nyelv, 1946), ahol többek közt „verbális m?vétagokról” ír, majd felsorol néhány szót, amelyet a politika teljesen elhasznált, jelentés nélkülivé torzított. Ezt írta Orwell hatvanhárom évvel ezel?tt: „A fasizmus szónak ma már nincs semmiféle jelentése azonkívül, hogy »valami nemkívánatos« jelöl.”

Kipróbálhatná egyszer – csak egyetlen cikkében! –, hogy ahol leírta a „fasizmus” szót, ott keres?programmal cserél „valami nemkívánatosra”. Aztán elolvasná saját cikkét: mi lett bel?le? Érdekes kísérlet lenne. Egy sor dolgot újra kellene gondolni. Ha például valaki a Magyar Gárdáról „a fasizálódás réme” helyett csak annyit ír le, hogy „valami nemkívánatos”, akkor néhány dolgot tovább kell gondolnia. Aki végigelemezné a gárda létrejöttének okait és m?ködésének következményeit, még talán odáig is eljutna, hogy féltse a tagjait. A gárda ugyanis valóban veszélyes alakulat. Önmagára nézve is. Dús vegetációjú ártérben a tábor?z parazsa is elhamvad, de aszályos vidéken egy rosszul eltaposott csikk is t?zvést okoz. A gárda tagjai hiába óvatosak, egyetlen provokáció, egyetlen fölizzott hangulatú ellenségeskedés rossz, hibás kezelése elég lehet ahhoz, hogy tagjai vád alá, majd börtönbe kerüljenek. (S miért is ne fordulhatna el? velük, hogy hibásan kezelnek egy konfliktust, hiszen ez még profi rendvédelmi szervekkel is el?fordul.)

Mi, jobboldaliak nehezen értjük, hogy Önök úgy beszélnek a rendr?l, mint valami porosz csökevényr?l, amely csak bénítja a modernség szárnyalását. Egy olyan országban beszélnek így a rendr?l, ahol a vidék szegényei – azok, akik nem tudják magas k?kerítéssel, sem riasztóval védeni a házukat, kertjüket – sok helyütt rettegésben élnek, és esténként nem mernek kimenni az utcára. Önnek egy másik állítása szerint „az a rend, amelyet a jobboldal követel – a mérsékelt és a széls?jobboldal ebben elég közel áll egymáshoz –, életformákat és szociális helyzeteket akar büntetni”. Nem tudom, mire gondolt. Arra, hogy a polgári kormány iskolába járáshoz kötött családtámogatási juttatásokat? Tud róla, hogy számos iskolában akkortájt csoportosan jelentek meg az els? elemiben tízéves gyerekek? A liberális óbégatásra aztán visszavonták a polgári kormány eme rendeletét. Ki járt jól Ön szerint? Az a roma gyerek, aki tízévesen ismét otthon maradhatott, szabadon csatangolhatott az utcán, tanulhatta az életet az ábécé helyett, s ma talán börtönben ül?

Önnek egy másik állítása szerint nem bizonyítható, „hogy a korrupt kapitalizmus elnyomóbb, igazságtalanabb lenne, mint a törvénytisztel? és jogkövet?”. De mi következik ebb?l? Csak nem az, hogy a polgári társadalomnak már teljesen mindegy, állampolgárai betartják-e a törvényt, vagy sem, mert így is meg úgy is elnyomó és igazságtalan? Úgy látszik, a baloldali gondolkodásmódot tényleg szakadékok választják el a jobboldalítól. Egy jobboldali számára ugyanis a törvénytisztel? és a jogkövetés sosem a társadalom korrupciós indexét?l függ, hanem annak ellenére is érvényesül.

Mi nem vizionálunk fasizmust. De tudjuk, hogy a széls?jobb meger?södése egy elhibázott gazdaságpolitikát folytató, szociálisan érzéketlen kormányzás súlyos következménye. A széls?jobboldal meger?södése még korántsem fasizmus. Önök, baloldali értelmiségiek miért nem az okokat kutatják egy nem várt, nem kedvez? fejlemény kialakulásakor? Miért cuppantak rá ennyire a fasiszta m?telyre? Azokra az orvosokra hasonlítanak, akik nem a fert?zés okát akarják tudni, s a legkevésbé sem akarják a beteget gyógyítani, hanem csak karanténba zárának mindenkit, akin gyanús tüneteket látnak. S egyre többeket zárnak el sorsukra hagyva, fokozva a z?rzavart és pánikot. Pedig diagnosztizálhatnának és gyógyíthatnának is. Csak hát ahhoz hit, er?, tudás és némi alázat kellene.

Bár meglep?dtem volna, ha a jobboldalnak címzett levele nem a fasizmus elleni harcban kulminál, de arra azért nem számítottam, hogy Önt?l még a magyar konzervatív jobboldal legnagyobb dilemmájáról is értesülök. Ez a következ? lenne: „Hagyja-e hatni magára az új kelet?, fiatal és energikus fasizmus nézeteit és szimbolikáját, vagy elutasítja ezt a lehet?séget?” Pont ezen szoktam gondolkodni a buszon, különösen tavasszal: hagyjam-e hatni magamra a fiatal és energikus fasizmust, vagy érjem be az istentisztelettel?

Azt hiszem, a jobboldalnak inkább az a dilemmája, hogy hatalomra kerülése második másodpercét?l kezdve miként tudja megelégtíteni a benne bízókat választási ígéreteinek betartásával, s kezelje ugyanakkor azt az adósságcspadát, amelybe bár nem ? navigálta bele az országot, neki kell onnan a kivezet? utat megtalálnia. Inkább az a magyar jobboldal gondja, hogy a mélyszegénységben él?ket hogyan védje meg a teljes kiszolgáltatottságtól, a szegényeket a falusi uzsorásoktól, az alsó középosztályt milyen módon tudná meger?síteni, a polgári létmódhoz közelíteni, s hogy miként segítse a hazai vállalkozókat a külföldi multik rovására. Vagy ez mind smafu? Csak a fasizmus a gond?

„Ha van nemzeti ügy, hát a fasizmus problémája az” – írja cikkének végén. Vajon hányan osztják ebben a

hazában az Ön nézeteit? Ha a jobboldal bármelyik közkedvelt politikusa elmenne egy falugy?lésre vagy egy lakossági fórumra bármely budapesti kerületben, és azzal kezdené mondandóját, hogy „a fasizmus problémája nemzeti ügy”, egyszer?en kikacagnák. S akik nevetnének, azok Ön szerint egyt?l egyig fasiszták?

Tudja, néha a megfogalmazásaink jobban lelepleznek minket, mint az, amit mondunk. Azt a vádaskodásdömpinget, amely a jobboldalt mára meglehet?sen elidegenítette a liberálisoktól, Ön mindössze „kétségbeesett antináci túlzásoknak” tartja, amelyek „sajnálatosak”. Csak mi ezeket a vádakat súlyosabbaknak tartjuk. Mi úgy érezzük, hogy az Önök diktátumai elmérgesítették a párbeszéd lehet?ségét, és egyre több jobboldali értelmiségi föladta már, hogy szót értsen Önökkel. Szomorú hírem van Önnek, kedves Tamás Gáspár Miklós: mi nem akarunk Önöknek megfelelni. Más a mércénk. A jobboldal állandó megvádolása fasizmussal, nácizmussal, keresztény értékrend? emberek megrágalmazása az ösztönökb?l kiinduló gyilkos ideológiával, nos, ezt nem lehet elintézni azzal, hogy „sajnáljuk, ez túlzás volt”. Egy igazi diskurzusig Önöknek még nagyon nagy utat kell bejárniuk. Persze nekünk is nyitottaknak kell lennünk, elismerem. Üdvözlöm, s megígérem, ha eljön hozzám szellemi vendégségbe, nem teszem Ön elé palackban a vacsorát.

Ennyi nagyvonalúságot megengedhetünk magunknak, nem igaz?

Körmendy Zsuzsanna, mno.hu

Ajánló